

رنگ اتاقهای بستری بخش قلب مراکز درمانی

حسین شهری هروی^{1*}، هاشم سرچمی²

1- حسین شهری هروی، دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، hossein.shahri128@gmail.com
2- هاشم سرچمی، دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، hashem.sarchami@gmail.com

چکیده

در اوایل سال 1888، فلورانس نایتینگ اظهار داشته که عوامل محیطی تأثیراتی در بهبودی و بازیابی سلامتی افراد دارد. رنگ یکی از عوامل مهمی بوده که در صورت استفاده صحیح از آن میتواند تأثیرات مثبتی در بهبودی و مداوای بیماران بگذارد، در این مطالعه سعی بر این شده تا اطلاعاتی از روانشناسی رنگها و تأثیرات آن بر افراد جمع آوری شود، و همچنین تلاش شده از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی اسناد و مدارک و آییننامه‌ها و ضوابط مربوط به اصول طراحی بیمارستانها و تحقیقات میدانی شامل طرح پرسشنامه و مصاحبه حضوری با مسئولین و بیماران قدمی در راه ارتقا کیفیت طراحی داخلی بیمارستانها و استفاده صحیح از ابزار برداشته شود.

واژه‌های کلیدی: رنگ، بیمارستان، معماری داخلی، روانشناسی

مقدمه

رنگ یکی از عوامل مهمی بوده که در صورت استفاده صحیح از آن میتواند تاثیرات مثبتی در بهبودی و مداوای بیماران بگذارد، متأسفانه چون مرزها و محدودیت‌های گذشته در کاربرد رنگ‌ها در مراکز درمانی رعایت نمی‌شده، باعث شده چگونگی و ساز و کار انتخاب مجموعه رنگ‌های دلخواه برای دکوراسیون یک بیمارستان مشکل ساز گردد.

در سال 1960 طراحان بر این باور رسیدند که اگر فردی میتواند محیط اطراف خود را برای بهبودی جسم خود دستکاری کند، پس آن شخص میتواند برای ترویج رفتار مطلوب و از بین بردن اثرات منفی نیز دستکاری لازم را در محیط اطراف انجام دهد. تحت شرایط عادی، زمانی که مردم احساس ناراحتی دارند، میتوانند مشکل را به سادگی حل یا آن محل را ترک کنند ولی متأسفانه این شرایط در مراکز بهداشتی و درمانی مقدور نیست، بیماران مانند اسیر هیچ کنترلی بر ترک یا تغییر محیط اطراف ندارند، بنابراین طراحان بیمارستانها مسئولیت بزرگی در قبال بیماران دارند، تا نه تنها با طراحی مناسب و استفاده مناسب از متغیرهای گوناگون اثرات منفی محیط اطراف بر روحیه بیماران را از بین ببرند بلکه موجب بهبودی بیماران و تاثیر مثبت محیط اطراف بر حالات درونی و روحیه بیماران نیز شوند.

فلورانس نایتینگ به نقل قول (پالمر و نش، 1997:148) گفت: تاثیرات اشیاء زیبا بخصوص رنگ به سختی مورد توجه قرار میگردد. ولی امروزه رنگ یکی از جدیدترین جنبه‌های دکوراسیون داخلی در بیمارستانهاست.

بر اساس پژوهشهای قبلی عوامل زیست محیطی و تاثیرات آن بر بهبودی بیماران و ارزیابی سطح اضطراب، طول اقامت و میزان درخواست دارو مورد بررسی قرار گرفته و نشان از وجود رابطه مستقیم بین این متغیرها را دارد.

همچنین از طریق این مطالعات چارچوبهایی برای تحقیقات آینده در زمینه رنگ در بیمارستانها به دست آمده و توصیه‌هایی در مورد آزمایشات بیشتر در بیمارستانها شده است.

روش تحقیق

مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی اسناد و مدارک و آییننامه‌ها و ضوابط مربوط به اصول طراحی بیمارستانها و تحقیقات میدانی شامل طرح پرسشنامه و مصاحبه حضوری با مسئولین و بیماران.

رنگ

بررسی تاثیر متقابل روانشناختی رنگها در کاربرد هنری رنگ اهمیت بسزایی دارد و استفاده متناسب از هر رنگ می‌تواند کاربرد ویژه‌ای در طراحی داخلی و دکوراسیون داخلی داشته باشد.

شکوه و جلوه هر رنگ در کنار رنگ دیگر، اثر واقعی خود را نشان می‌دهد و هر رنگ نسبت به رنگ دیگر میزان تیرگی یا روشنی‌اش بهتر نمایان می‌شود. تغییر دادن این ترتیب طبیعی، ناهماهنگی رنگها را به دنبال دارد و استفاده از این ترکیب ناسازگار، می‌تواند تغییرات زیادی در دکوراسیون داخلی به وجود آورد.

هر رنگ دارای سه صفت یا سه بُعد بصری مستقلاً تغییر پذیر است: فام، درخشندگی و اشباع.

فام، صفتی از رنگ است که جایگاه آن را در سلسله‌ی رنگی (از قرمز تا بنفش) - معادل با نور طول موج‌های مختلف در طیف مرئی - مشخص می‌کند. گفته می‌شود که تقریباً 150 فام متفاوت را می‌توان تشخیص داد، ولی همه‌ی اینها به طور مساوی در طیف مرئی توزیع نشده‌اند، زیرا چشم ما برای تفکیک فام‌ها در طول موج‌های بلند تر توانایی بیشتری دارد. بلندترین طول موج‌ها در منطقه‌ی قرمز و کوتاه‌ترین طول موج‌ها در منطقه‌ی بنفش هستند. دسته‌بندی عمومی رنگ‌ها به بیفام (سیاه،

سفید و خاکستری ها) ، و فام دار (قرمز ، زرد ، سبز ، ...) بر همین صفت مبتنی است . برای سهولت درک مطلب ، فام را می توان مشخص کننده ی اسم عام رنگ ها تعریف کرد .

قرمز ، زرد و آبی را فام های اولیه می نامند و چون مبنای سایر فام ها هستند ، رنگ های اصلی نیز نام گرفته اند . فام های ثانویه عبارتند از : نارنجی ، سبز و بنفش که از اختلاط مقادیر مساوی از دو فام اولیه حاصل می شوند . فام های ثالثه از اختلاط فام های اولیه و ثانویه به دست می آیند : زرد- نارنجی (پرتقالی) ، نارنجی- قرمز ، قرمز- بنفش (ارغوانی) ، بنفش- آبی (لاجوردی) ، آبی- سبز (فیروزه ای) ، سبز- زرد (مغز پسته ای) . دوازده فام نامبرده را با ترتیبی معین در چرخه ی رنگ ، نشان می دهند . در چرخه ی رنگ ، فام های ثانویه و ثالثه ای که بین یک زوج فام اولیه جای گرفته اند ، دارای روابط خویشاوندی هستند و در کنارهم ساده ترین هماهنگی رنگی را پدید می آورند .

درخشندگی (والور) ، دومین صفت رنگ است و درجه ی نسبی تیرگی و روشنی آن را مشخص می کند(غالباً نقاشان اصطلاح رنگسایه را نیز در همین معنا به کار می برند) . معمولاً درخشندگی رنگ های فام دار را در قیاس با رنگ های بیفام می سنجند . در چرخه ی رنگ ، زرد بیشترین درخشندگی (معادل خاکستری روشن نزدیک به سفید) و بنفش کمترین درخشندگی (معادل خاکستری تیره ی نزدیک به سیاه) را دارد . در سلسله ی رنگی ، هر فام نسبت به دیگری میزان تیرگی یا روشنی ذاتی اش را می نمایند . معکوس کردن این ترتیب طبیعی ، ناسازگاری رنگی به بار می آورد (مثلاً اگر بنفش روشن در کنار سبز زیتونی قرار گیرد ، نوعی تکان بصری ایجاد می کند) .

اشباع (پرمایگی) ، سومین صفت رنگ است و میزان خلوص فام آن را مشخص می کند (گاه واژه ی شدت را در این مورد به کار می برند) . فام های چرخه ی رنگ صد در صد خالص اند ولی در طبیعت به ندرت می توان فام خالصی یافت . همچنین ، کمتر رنگیزه ای حد اشباع فام مربوطه در چرخه ی رنگ را داراست .

اگر فام ها به هم آمیخته شوند ، رنگ های شکسته به دست می آیند . اختلاط فام های خالص با یکدیگر یا با رنگ های بیفام ، باعث تغییر در پرمایگی و درخشندگی شان می شوند . به طور کلی ، هر فام قابلیت ایجاد رنگ های متنوعی را در حوزه ی خود دارد که به آن تلون (وارپاسیون) می گویند (مثلاً انواع صورتی ، آخراپی و قهوه ای ، تلون در فام قرمز هستند) . رنگ به عنوان نشانه و عنصری بارز در کمال آثار دیده می شود و برای لذت و انسباط و روح و روان انسان به کار گرفته می شود. در کل: رنگ بیان کننده ی احساس و عاطفه است ، احساسات و حالات را خاقل متن توسط رنگ به ما انتقال میابد، رنگ ها دارای ارزش های گوناگونی هستند.

رنگ برای ایجاد آرامش :

در زندگی پرتلاطم امروزی، داشتن آرامش، یکی از نیازهای ضروری انسان عصر حاضر است. همه ی ما برای یافتن لحظاتی آرام و بدون دغدغه در جستجو هستیم و گاه نیز فکر می کنیم رسیدن به آرامش روحی و فکری امری محال است .

در این دنیای پرتحرک که هر روز در حال تغییر و تحول است، برای ایجاد آرامش و دادن این حس به انسان ها، نیازمند خلق چنین تفکری هستیم که درون خانه به دنبال آسایش و تمرکز فکری باشیم. برای طراحی این چنین محیطی، رنگ ، یکی از ضروریات است .

در این میان لازم است رنگ ها و تأثیر متقابل آن ها را بر یکدیگر بشناسیم. رنگ های همخوان یا همان رنگ هایی که در دایره ی رنگی ، مجاور یکدیگر قرار دارند، نقش مهمی در ایجاد آرامش دارند. حتی اگر این رنگ ها تمایه ای قوی داشته باشند، مانند آبی تیره، سبز تیره، و ارغوانی، باز هم به انسان آرامش می دهند.

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

اما برای به دست آوردن شناخت بیشتر، نکات مطرح شده در سلسله مقالات آشنایی با تأثیر رنگها، می تواند راهگشا باشد. بر این اساس، اثر بخشی برخی از رنگ ها بر یکدیگر را با نگاهی موشکافانه بررسی می کنیم.

رنگ هایی که پایه ی طبیعی دارند، در کنار هم منظره ای بسیار خوب و دلنشین ایجاد می کنند؛ مانند بژ و قهوه ای. این رنگ ها در واقع برگرفته از طبیعت پیرامون اند. رنگ قهوه ای احساس راحتی را منتقل می کند، به خصوص وقتی در کنار رنگ کرم سایه روشن های آن قرار گیرد، آرامش بخشی آن بیش تر می شود. چنانچه به این ترکیب، رنگ سفید هم اضافه کنیم، خیلی جالب خواهد بود.

رنگ و تأثیر آن بر درک فضایی:

قوانین درک فضا را می توان به صورت موارد زیر جهت طراحی داخلی و معماری بیان کرد .

رنگ، شکل معماری را تغییر می دهد و می تواند باعث انبساط، کوتاه شدن، عریض شدن یا طولانی شدن شود و درک نادرستی را از ارتفاع سقف (مثلاً بالا یا پایین بودن آن) ایجاد کند. رنگ می تواند ظاهر محیط را آنچنان تغییر دهد که باعث تغییر خلق و خوی فرد شود.

۱. رنگ های درخشان به نظر سبک تر می رسند و از تیره تا روشن متغیر هستند.
۲. اشیاء روشن، از نظر اندازه بزرگ تر از واقعی تخمین زده می شوند. زرد به نظر وسیع تر می رسد و سپس سفید، قرمز، سبز، آبی و مشکی قرار دارند.
۳. یک شیء به رنگ روشن در زمینه ی مشکی بزرگ تر به نظر می رسد و یک شیء تیره در زمینه ی روشن کوچک تر به نظر می رسد.
۴. دیوار مقابل یک پنجره را باید همواره روشن نگه داشت، در غیر این صورت قسمت اعظم نور را جذب خواهد کرد.
۵. دیوار کنار پنجره و کادر آن باید به قدری روشن باشد که آن قدرها با نور آسمان روز تضاد نداشته باشد. کنتراست بالا می تواند منجر به سردرد و خستگی چشم شود.
۶. در صورتی که دیوار قرمز در کنار دیوار زرد قرار گیرد، دیوار زرد متمایل به سبز می شود (به علت خاصیت پس تصویر قرمز)
۷. رنگ های گرم جلورونده و رنگ های سرد پس گرا هستند (رنگ های گرم دارای طول موج های طولانی هستند و رنگ های سرد طول موج کوتاهی دارند)
۸. رنگ های روشن در الگوهای کوچک به لحاظ بصری فضا را بزرگ تر می کنند. رنگ های تیره در الگوهای بزرگ تر باعث می شوند که فضای کوچک تر به نظر برسد.
۹. عدم وجود تنوع رنگی در محیط بصری باعث محرومیت حسی می شود.

سفید: رنگ سفید سمبل پاکی و معصومیت و نشانه سرما است. ضمناً سفید حس فضای بیشتر و بزرگ تر را القا می کند. بنا بر این مناسب ترین رنگ برای لباس پزشکان و پرستاران است یا برای معرفی شخصیت هایی که القای معصومیت آنها از اهمیت ویژه ای برخوردار است. همچنین از رنگ سفید برای تاکید بر پاکیزه گی اماکن هم استفاده میگردد . به خصوص اماکنی که در نگاه اول از منظر بیمار غیر تمیز به نظر میرسد . مثل سرویسهای عمومی و منسوجات اختصاصی و امثال هم.

زرد: رنگ زرد جزء رنگ های گرم است و به دلیل مقدار زیاد نوری که این رنگ منعکس می کند، خیلی زود باعث خستگی چشم می شود. نگاه کردن طولانی مدت به این رنگ می تواند حتی باعث نابینایی شود. دقت کنید از این رنگ برای پس زمینه ایستگاههای پرستاری و یا منشی های کلینیکها و هر جای دیگری که مدام با نگاه بیمار مورد بررسی قرار میگیرد استفاده نگردهد .

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

زرد رنگ مناسبی برای جلب توجه بیشتر است اما به شدت احساس رنجیدگی و خشم ایجاد می‌کند به طوری که کودکان در فضاهای به رنگ زرد بیشتر گریه می‌کنند و بی‌قراری دارند. اما زرد به علت افزایش سوخت و ساز بدن، رنگی اشتها برانگیز است و ترکیب رنگی مناسبی برای محل غذا خوری بیماران و یا کیوسکها و رستوران‌های بیمارستانها و ... می‌تواند باشد.

نارنجی: رنگ نارنجی که از ترکیب رنگ زرد و قرمز ایجاد می‌شود به عنوان یک رنگ انرژی بخش شناخته شده است. از آنجا که این رنگ احساس هیجان، شوق و گرما ایجاد می‌کند، رنگ مناسبی برای جلب توجه بیشتر است. از این رنگ در محلهایی که بیمار یا همراه بیمار و یا پرسنل کادر درمانی نیاز به شارژ روحیه دارند میتوان در اندازه های مناسب با ترکیبهای متنوع از سایر رنگها استفاده نمود.

قرمز: رنگ قرمز، گرم و سمبل عشق و حرارت و شادی آفرین و نشاط آور و نیروبخش است و برای برانگیختن هیجانات قوی و ایجاد شور و هیجان و حتی تحریک خشم بسیار مناسب است. ترکیب این رنگ با رنگ زرد بسیار اشتها برانگیز است. رنگ‌هایی که در طیف رنگ قرمز قرار می‌گیرند. به عنوان رنگ‌های گرم شناخته می‌شوند و دامنه تاثیر آن از احساسات گرم تا ایجاد خشم و عصبانیت متغیر است. احتیاط در بکارگیری این رنگ لازم میباشد. البته از رنگ قرمز از بین رنگ‌ها در درمان بیماری‌های پوستی مثل مضمحل استفاده می‌شود. همچنین بررسی‌ها نشان داده است که رنگ قرمز میزان فشار خون و ضربان قلب را افزایش می‌دهد. این رنگ اعتماد به نفس را افزایش می‌دهد ولی به دلیل تحریک‌کنندگی توصیه می‌شود برای افراد دارای مشکلات اعصاب و روان از آن پرهیز شود. بنابراین اگر در بیمارستانی از ترکیبات رنگ قرمز مثلاً در فضای بخش اورژانس استفاده شود یعنی طراحان و مدیران این مرکز درمانی اطلاعی از روانشناسی رنگها نداشته اند.

صورتی: رنگ صورتی در واقع نوعی قرمز کم رنگ است که نماد عشق و آرامش بوده و در برخورد اولیه اثر آرامش بخشی در مخاطب ایجاد مینماید. هنگامی که برخورد با این رنگ به صورت مکرر صورت پذیرد، نتیجه عکس داده و با خود ناآرامی و اضطراب همراه می‌آورد. بنابراین استفاده بهینه از این رنگ یعنی بکارگیری حجم بسیار ظریف و به مقدار کم و در ترکیب با رنگهای خنثی یا سرد. آنها در محلهایی که نیازی به پاسخگویی و یا استقرار پرسنل نمیباشد. مثل راهروها و اتاقهای غیر درمانی.

آبی: رنگ آبی از جمله رنگ‌های سرد است که بسیار مورد اقبال آقایان است. این رنگ و طیف وسیع ترکیبات آن علاوه بر ایجاد احساس آرامش، نماد نظم، صلح و امنیت است. آبی در برخی افراد حس غم و درون‌گرایی و بعضاً بی تفاوتی ایجاد می‌کند. این رنگ ضد اشتها است و کاهش دهنده ضربان قلب و حرارت بدن است. در برخی از افراد نیز رنگ آبی دارای خاصیت آرامش بخشی، ضد اضطراب و تسکین دهنده سیستم اعصاب میباشد لذا در درمان بی‌خوابی آنان مفید است. از این رنگ و ترکیبات متنوع آن میتوان در ورودی اورژانسها و همچنین بخشهای روانپزشکی و نیز محل انتظار همراهان بیمار در بخشهای ویژه و انتظار اطاقهای عمل استفاده نمود.

سبز: رنگ سبز در عین سردی نماد طبیعت و سلامت و جوانی و رشد است. این رنگ نماد آرامش و خوشبختی و در عین حال حسادت است. رنگ سبز باعث کاهش استرس و رفع خستگی می‌شود. کسانی که در فضاهای کاری سبزرنگ کار می‌کنند، کمتر دچار دردهای دستگاه گوارش می‌شوند. رنگ سبز در بیمارستانها رنگ بخشهای ویژه است. یکی از دلایل استفاده از رنگ سبز در بخشهای ویژه جبران خستگی چشم در نگاه به رنگ قرمز است. پژوهشگران ثابت نموده اند که برای اضافه نمودن دقت و به نوعی کالیبره کردن چشم در شناخت انواع رگ و مویرگها و تفکیک دقیقتر طیفهای رنگ قرمز (که در اعمال جراحی بسیار حیاتی است) بهترین ابزار چند لحظه نگاه متمرکز به رنگ سبز خواهد بود. همچنین رنگ سبز می‌تواند فشار خون، تنفس و ضربان قلب را کاهش دهد.

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

ارغوانی: رنگ ارغوانی در طبیعت کمتر یافت می‌شود اما سمبل ثروت، عقل و وفاداری است. از این رنگ در بیمارستانها بندرت استفاده میشود.

قهوه‌ای: رنگ قهوه‌ای نشانه طبیعی بودن و زمینی بودن است و برانگیزاننده احساس قدرت و اطمینان. قهوه‌ای بعضا حس غم و انزوا را نیز ایجاد می‌کند. از این رنگ در بخشهای بیمارستانی کمتر استفاده میگردد. ولیکن پرده های روشن آن در بخشهای عمومی و به شرط ترکیب با رنگهای شاد قابل استفاده میباشد.

سیاه: رنگ سیاه نماد ترس و وحشت است و از آن برای نمایش موجودات ترسناک استفاده می‌شود. سیاه در عین حال به عنوان نماد قدرت نیز شناخته شده است. در عین اینکه در بسیاری فرهنگها این رنگ نماد غم و عزا است اما ایجاد کننده جذابیت جنسی نیز می‌باشد. سیاه رنگی بسیار رسمی است و چون اندام را لاغرتر نشان می‌دهد رنگ پرطرفداری است. این رنگ در بیمارستانها ورود ممنوع میباشد و حتی به مقدار کم آن هم نبایستی در بیمارستانها استفاده شود.

خاکستری: پرده های بسیار کم‌رنگ خاکستری درست برعکس رنگ سیاه بسیار در بیمارستانها کاربرد دارد. خاکستری رنگ خنثی و آرامی است. نه غم افزاست و نه شادی افزا. ویژگی بیمارستانها این است که یا عده ای در آن با معالجه ی عزیزشان بسیار شادند و یا عده ای با رنج عزیزشان غمناک. رنگهای شاد سرچنگ با غمگینان دارند و رنگهای سرد ضدحالی برای شفایافتگان. در این بین رنگ خنثایی مثل خاکستری یا کرم یا آبی آسمانی با انسانهای شاد همراه است و با انسانهای غمناک هم‌نوا

چند نکته اساسی در ارتباط با انتخاب رنگ در بیمارستانها :

توجه به تاثیر نور : نور چه از نوع طبیعی و چه مصنوعی باشد تأثیرات مختلفی بر رنگ خواهد داشت و آگاهی از این امر هنگام طراحی رنگ برای یک فضای بیمارستانی ضروری است. به عنوان مثال دیوارهای زرد درخشان برای یک اتاق آفتاب گیر در منطقه ای با آب و هوای گرم و آفتابی ، بسیار زیبا به نظر میرسند؛ اما همین رنگ بر روی دیوارهای یک اتاق شمالی که از نور طبیعی کمی بهره مند است نازیبا و کسل کننده خواهد بود.

رنگ ها وقتی بر روی سطح دیوار اجرا شوند تاثیری بسیار قوی تر از اجرا در یک قطعه کاغذ خواهند داشت. وقتی به یک ترکیب رنگی رضایت بخش رسیدید توجه داشته باشید که تأثیر نور موجود در محیط و شرایط بخش درمانی مربوطه را نیز در نظر بگیرید.

دقت کنید که در چه زمانی از روز و به چه میزان نور طبیعی به هر یک از اتاق های شما می تابد و رنگ مورد نظرتان برای هر یک از اتاق ها را در نور همان اتاق بیازمایید. ترکیب رنگها با یکدیگر در یک مجموعه واحد ، و تأثیر نور موجود در فضا بر آنها عواملی هستند که نتیجه کار را تحت تأثیر قرار می دهند.

توجه به ترکیب رنگها : در انتخاب رنگ برای فضاهای داخلی مراکز درمانی یک نکته اجبار وجود دارد و آنهم رنگ انواع تجهیزات و ملزومات پزشکی و بیمارستانی است که در داخل فضای مورد نظر وجود داشته و غیر قابل جابجایی هستند. این اقلام از تجهیزات آزمایشگاهی و یا فیزیوتراپی در کلینیکها شروع و تا لوازم جانبی تخت بیمار و کنسولهای بالای سر بیمار و . . . را شامل میشود.

طبق مطالعات و مطالبی که بررسی شد مشاهده میشود که میزان فام رنگ، ارزش و تاثیر گذاری بیشتری نسبت به درخشندگی آن دارد. و همچنین درخشندگی تاثیر گذاری بیشتری نسبت به اشباع رنگ از خود نشان میدهد.

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

در نمونه های موردی که اتاقهای بستری بخش قلب بیمارستان امام رضای شهر تبریز بود مشاهده میشود که در دیوارها از رنگهای روشن مانند سفید استفاده شده، طبق مطالعات انجام شده میتوان این اتاقها را اینگونه مورد بررسی قرار داد که استفاده از رنگ روشن در چنین محیطی، انتخاب بسیار درست و بجایی میتواند باشد، همچنین رنگهای روشن مانند سفید سمبل پاکی و معصومیت و نشانه سرما است. ضمناً سفید حس فضای بیشتر و بزرگتر را القا می‌کند. ولی از رنگ سفید برای تاکید بر پاکیزه گی اماکن هم استفاده میگردد. به خصوص اماکنی که در نگاه اول از منظر بیمار غیر تمیز به نظر میرسد. مثل سرویسهای عمومی و منسوجات اختصاصی و امثال آن، بنابراین رنگ سفید برای چنین فضاهایی مناسبتر است، و همچنین طبق مطالعات و مشاهدات انجام شده رنگ مناسب برای دیوار های یک اتاق بستری بخش قلب رنگ گرمی روشن میتواند باشد، این رنگ روشن بوده و موجب حس آرامش در فرد میشود، از طرفی دیگر موجب بزرگ جلوه دادن اتاق از نظر بصری و آن نیز موجب حس آرامش خیال و از بین رفتن حس اسارت در بیمار میشود، همچنین رنگ سفید باعث ایجاد خستگی در چشم و موجب مزاحمت بصری فرد در زمان استراحت میشود ولی اگر این رنگ روشن مایل به گرم باشد از خستگی چشم نیز جلوگیری خواهد کرد.

نتیجه گیری:

از آنجا که اتاق بستری خصوصی‌ترین فضا در هر بیمارستان است، در طراحی دکوراسیون و انتخاب رنگ آن باید پیش از هر چیز سلیقه و نیازهای شخصی بیمار مستقر در آن را در نظر گرفت، با این وجود نباید از اصول طراحی رنگ در دکوراسیون و تاثیرات ناخودآگاهی که هر یک از خانواده‌های رنگی بر روی روح و روان بیمار به جا می‌گذارد، غافل شد.

ضمن مدنظر داشتن خصوصیات بیمار بستری شونده در هر اتاق بخش باید کاربرد وسایل درمانی در اتاق را نیز در نظر داشت. یک اتاق بستری باید همواره فضایی آرامش‌بخش و راحت باشد که مکانی مناسب برای خواب و استراحت را فراهم آورد. هنگام طراحی رنگ یک اتاق بستری بهتر است از انتخاب رنگ درخشان پرهیز کنیم. چرا که ممکن است هنگام استراحت این رنگ‌ها آزاردهنده به نظر برسند.

همچنین ترکیب رنگ کنسولهای بالای سر بیمار با رنگ دیوار قسمت بالا و پشت تخت فضایی خاص به اتاق می‌بخشد و می‌تواند مدرن بودن تجهیزات را بیش از پیش به کانون توجه در اتاق تبدیل کند.

در مقابل دکوراسیون‌های سنتی بیمارستانها دکوراسیون‌های تک رنگ با متریال جدید قرار گرفته‌اند که با به کارگیری تنالیت‌های مختلف یک رنگ فضایی آرام و یکنواخت را پدید می‌آورند. رنگ‌های روشن نمای آفتابی و پرنشاط و در همان حال ساده و آرامش بخش را در برابر دیدگان بیننده قرار می‌دهند.

استفاده از ترکیب رنگ‌های هارمونیک که در چرخه رنگ در کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند نیز در دکوراسیون یک اتاق بستری در بخش اطفال می‌تواند بسیار موفقیت‌آمیز باشد. به عنوان مثال استفاده از تنالیت‌های مختلف رنگ بنفش و سبز در کنار یک رنگ روشن متضاد مانند گرم فضایی زیبا می‌آفریند. آنچه باید در طراحی رنگی دکوراسیون یک اتاق بستری همواره در نظر داشته باشیم این است که نه تنها انتخاب مجموعه‌ای از رنگ‌ها بلکه میزان به کارگیری آنها و سطوحی که اشغال می‌کنند در مقایسه با هم نیز از اهمیت بسزایی برخوردار است.

اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری

The first annual conference of Architecture, Urban planning & Urban management

مراجع

- [1] روانشناسی رنگها از دیدگاه روایات، مؤلف: محمد بیستونی، ناشر چاپی: بیان جوان، 1383.
- [2] هارمونی رنگها، هایداکی چیچی نیوا، مترجم: هاشم جواد زاده، ناشر: ترانه، 1387.
- [3] روانشناسی رنگها، مارک لوشر، مترجم: ویدا ابی زاده، ناشر: درس، 1384.
- [4] تئوری رنگ، خوزه ماریا پارامون، مترجم: عربعلی شروه- زهرا قدرتی، ناشر: شباهنگ، 1382.
- [5] روانشناسی رنگها، دوی سادکا، مترجم: محمد رضا آل یاسین، ناشر: هامون، 1391.
- [6] کتاب رنگ، مترجم: محمد حسین حلیمی، ناشر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، 1388.
- [7] همنشینی رنگها در فضای خانه، علی حنان، مترجم: نادیا آریایی، ناشر: جاودان خرد، 1392.
- [8] Brainard, G.C.: The biological and therapeuticeffects of light. In: Nassau, K.:Color for science, art and technology.Amsterdam: 2003.
- [9] طراحی بناهای درمانی 1، نشریه شماره 1-287 معاونت امور فنی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور 1383
- [10] Medical design journal,daab,2005.
- [11] محاسبات علوم رنگ، استفان وست لند - کاترینا ریپامونتی، مترجم: سید عبدالکریم حسینی - عباس طبیعی، ناشر: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی اصفهان، 1383.